

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Безпекоорієнтований менеджмент

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **Другий (магістерський)**
Освітня програма **Управління фінансово-економічною безпекою**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри

*міжнародних
економічних відносин*

Ірина ОТЕНКО

Харків
2022

на засіданні кафедри *міжнародних економічних відносин*

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Розробник:

Ярмош Олена Віталіївна, к.ф.-м.н., доц. кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Сучасні підприємства виступають первинною ланкою сучасної системи народного господарства і здійснюють свою діяльність в умовах нестабільності та жорсткої конкуренції. Наслідки впливу на підприємства всіх форм господарювання внутрішніх і зовнішніх загроз різноманітні: не реалізація поставлених цілей, порушення стратегічної стійкості підприємства, втрата або зниження ефективності його діяльності. Це вимагає від керівництва підприємства побудови дієвої комплексної системи забезпечення безпеки, спрямованої на своєчасне виявлення та оперативне усунення загроз стабільному функціонуванню підприємства. Прогнозування кризових явищ і визначення шляхів виходу із загрозливих ситуацій стає можливим у разі впровадження на підприємстві ефективної системи безпекоорієнтованого менеджменту, спроможного ефективно враховувати та забезпечувати досягнення стійкості за умови високого рівня впливу політичних, інвестиційних, валютних, технологічних й інших видів ризиків, задля створення надійної системи безпеки.

Навчальна дисципліна «Безпекоорієнтований менеджмент» є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня «магістр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою» всіх форм навчання та спрямована на формування загальних вмінь та навичок у студентів щодо використання способів, механізмів та інструментарію безпекоорієнтованого менеджменту для ефективного управління безпекою організації.

Метою викладання дисципліни є формування системи спеціальних знань з проблем формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань про методи та механізми ефективного управління безпекою організації.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- отримання знань щодо закономірностей та особливостей організації системи безпекоорієнтованого менеджменту;
- опанування навичок дослідження стану підприємства, його внутрішнього та зовнішнього середовища на безпекових засадах;
- розуміння механізмів удосконалення системи безпекоорієнтованого менеджменту підприємств на локальному рівні та в процесі глобалізації світової економіки.

Предметом навчальної дисципліни є принципи, методи та елементи системи безпекоорієнтованого менеджменту підприємства в контексті розвитку світової економіки.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	
Кількість кредитів ECTS	
Форма підсумкового контролю	Залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Управління безпекою розвитку соціально-економічних систем	Комплексний тренінг
Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки	Переддипломна практика
Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки	Дипломне проєктування

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах
СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями безпеко-орієнтованого розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани	РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення. РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах
ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість	РН4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). СК1 Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів/ СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію	РН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління	РН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті
ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	РН8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією
СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми. СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом	РН10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач
СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту	РН11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу
ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість. СК10. Здатність до управління організацією та безпекою її розвитку	РН12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом)

<p>ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію</p>	<p>РН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу)</p>
<p>СК12. Здатність до забезпечення фінансово-економічної безпеки на різних рівнях (міжнародний, національний, регіональний, підприємства, безпека підприємця)</p>	<p>РН15. Забезпечувати фінансово-економічну безпеку на різних рівнях (міжнародний, національний, регіональний, підприємства, безпека підприємця)</p>

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади безпекоорієнтованого менеджменту

Тема 1. Середовище безпекоорієнтованого менеджменту та його взаємозв'язок з системою фінансово-економічної безпеки

Суть і характерні риси менеджменту. Бізнес-середовище діяльності організації. Структура бізнес-середовища та його фінансово-економічна безпека. Особливості аналізу зовнішнього середовища організації. Концептуальний підхід до безпеки соціальних систем.

Тема 2. Досвід організації безпекоорієнтованого менеджменту в різних країнах

Особливості менеджменту США. Японська модель менеджменту. Досвід менеджменту на підприємствах Німеччини. Деякі теоретичні аспекти менеджменту Фінляндії та Швеції.

Тема 3. Прийняття рішень в організаціях та їх вплив на фінансово-економічну безпеку

Теоретичні основи прийняття управлінських рішень. Етапи та чинники, що впливають на прийняття рішень. Рівні прийняття рішень в організації.

Тема 4. Організаційний розвиток організацій

Теорія організаційного розвитку та організаційні проблеми організації. Фактори організаційного розвитку. Види і напрями організаційних перетворень. Управління організаційним розвитком. Кроскультурний менеджмент.

Змістовий модуль 2. Форми і напрямки безпекоорієнтованого менеджменту

Тема 5. Управління людськими ресурсами і комунікації в організаціях

Організація системи управління. Основні структури управління організацій. Управління персоналом у структурних підрозділах організацій. Організація системи комунікацій для забезпечення фінансово-економічної безпеки організації.

Тема 6. Мотиваційна політика в безпекоорієнтованому менеджменті

Сутність та специфіка трудової мотивації. Методи та способи мотивації ділової кар'єри працівників. Особливості системи мотивації персоналу різних країн.

Тема 7. Контроль і звітність організацій

Фінансова звітність організацій та її види. Бухгалтерські документи. Контроль за діяльністю організацій.

Тема 8. Стратегічне планування в системі безпекоорієнтованого менеджменту

Основи стратегічного планування в організаціях. Рівні стратегічного планування в організаціях. Корпоративні стратегії.

Перелік практичних та лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

В процесі викладання дисципліни «Безпекоорієнтований менеджмент» використовуються методи, які спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. Під час проведення лекцій використовуються проблемні лекції, презентації, дискусії за актуальними питаннями. Під час проведення практичних занять використовуються метод проектів, кейс-стаді, робота в малих групах, презентації, мозкові штурми, індивідуальна дослідницька робота.

Опановуючи тему 1, студенти вивчають кейс-стаді щодо тенденцій розвитку середовища безпекоорієнтованого менеджменту і презентують результати роботи в аудиторії. На практичному занятті з теми 2 студенти працюють в малих групах та вивчають досвід організації безпекоорієнтованого менеджменту в різних країнах. На практичному занятті з теми 3 студенти розглядають кейси із застосування різноманітних методів прийняття рішень в організаціях та їх вплив на фінансово-економічну безпеку, а до теми 4 – різні типи організаційних структур та шляхи організаційного розвитку організацій. На практичних заняттях з теми 5 студенти обговорюють кейси з управління людськими ресурсами та беруть участь у діловій грі з побудови ефективної системи комунікації в організаціях. На практичному занятті з теми 6, студенти розробляють мотиваційну політику підприємства в цілому та різноманітних його структурних підрозділів. На практичному занятті з теми 7 студенти розглядають звітну документацію підприємства, приймають рішення, щодо впровадження системи контролю та звітності. На практичних заняттях з теми 8 студенти беруть участь у діловій грі з міжнародних розрахунків, а також розв'язують ситуації стосовно валютних, кредитних міжнародних розрахунків. На практичному занятті з теми 9 студенти, працюючи у малих групах, розробляють корпоративні стратегії підприємства та вивчають кейси щодо побудови системи стратегічного планування.

Виконуючи контрольну роботу, колоквиум та індивідуальні завдання, студенти розв'язують проблемні питання, пов'язані зі станом та розвитком системи безпекоорієнтованого менеджменту підприємств та національному та міжнародному рівнях, розглядають кейси, проводять розрахунки та дослідження.

Під час лекційних занять застосовується методи дискусії з проблемних питань, робота в парах, демонструється презентація викладачем, проводиться аналіз відеоматеріалів та розбір виступів керівного апарату різноманітних міжнародних організацій, тощо. Після лекції студенти повинні пройти онлайн тест або прийняти участь у чат-обговоренні проблемного питання на ПНС протягом тижня, до наступної лекції.

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Безпекоорієнтований менеджмент» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Загальна кількість балів, яку може накопичити здобувач вищої освіти, складається із суми балів за поточну та підсумкову успішність. Підсумкова кількість балів, яку може накопичити здобувач вищої освіти складається з суми балів за поточну успішність. Максимальна кількість балів за поточну успішність – 100. Мінімальна кількість балів – 60 балів. Студент повинен вважатися атестованим, якщо сума балів, отриманих під час підсумкової / семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час контролю за накопичувальною системою.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

Практичних занять: активна робота на занятті (по 5 балів за практичні заняття 1-5,7-9) за умови виконання студентом практичних завдань, участі у вирішенні кейсів, обговореннях, ділових іграх. Загальна кількість балів – 40.

Самостійної роботи, яка оцінюється загальною кількістю у 60 балів та включає виконання: поточної контрольної роботи, максимально оцінюється в 15 балів. Контрольна робота містить два види завдання: кейс та відкрите запитання (2 кейси по 5 балів, запитання – 5 балів). Загальна кількість балів – 15;

колоквіуму, максимально оцінюється в 20 балів. Колоквіум містить одне розрахунково-ситуаційне завдання для оцінки підсистеми менеджменту – фінансової безпеки підприємства. Загальна кількість балів – 20;

підготовка есе (статті) про стратегічний контроль та корпоративні стратегії у безпекоорієнтованому середовищі або дослідження системи безпекоорієнтованого менеджменту підприємства в розрізі теоретичної частини за темою дипломної роботи, що оцінюється в 25 балів. Загальна кількість балів – 25.

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Середовище безпекоорієнтованого менеджменту та його взаємозв'язок з системою фінансово-економічної безпеки	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 1. Середовище безпекоорієнтованого менеджменту та його взаємозв'язок з системою фінансово-економічної безпеки	Чат-опитування	
	Практичне заняття	Практичне заняття №1. Середовище безпекоорієнтованого менеджменту та його взаємозв'язок з системою фінансово-економічної безпеки	Кейс-стаді	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Вплив глобальних тенденцій на фінансово-економічну безпеку організацій	Опитування	
Тема 2. Досвід організації безпекоорієнтованого менеджменту в різних країнах	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія 2. Досвід організації безпекоорієнтованого менеджменту в різних країнах	Дискусія	
	Практичне заняття	Практичне заняття №2. Досвід організації безпекоорієнтованого менеджменту в різних країнах	Робота у малих групах Презентація	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Особливості взаємодії національних і корпоративних культур	Опитування	
Тема 3. Прийняття рішень в організаціях та їх вплив на фінансово-економічну безпеку	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція 3. Прийняття рішень в організаціях та їх вплив на фінансово-економічну безпеку	Дискусія, тестування	
	Практичне заняття	Практична робота №3. Прийняття рішень в організаціях та їх вплив на фінансово-економічну безпеку	Кейс	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання до самостійного опрацювання	Прийняття рішень в умовах високого ступеню невизначеності	Опитування	
Тема 4. Організаційний розвиток організацій	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія 4. Організаційний розвиток організацій	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практична робота №4. Організаційний розвиток організацій	Кейс	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Етика бізнесу та соціальна відповідальність	Індивідуальне дослідницьке завдання	

Тема 5. Управління людськими ресурсами і комунікації в організаціях	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція 5-6. Управління людськими ресурсами і комунікації в організаціях	Дискусія	
	Практичне заняття	Практична робота №5. Управління людськими ресурсами організації	Кейс	
	Практичне заняття	Практична робота №6. Управління комунікацією в організаціях	Ділова гра	
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Особливості управління персоналом в окремих структурних підрозділах	Модульна контрольна робота		
Тема 6. Мотиваційна політика в безпекоорієнтованому менеджменті	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція 7. Мотиваційна політика в безпекоорієнтованому менеджменті	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практична робота №7. Мотиваційна політика в безпекоорієнтованому менеджменті	Ділова гра	
	Самостійна робота			
	Завдання до самостійного опрацювання	Особливості застосування нематеріальних форм мотивації	Презентація	
Тема 7. Контроль і звітність організацій	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція 8. Контроль і звітність організацій	Он-лайн тестування	
	Практичне заняття	Практична робота №8. Контроль і звітність організацій	Кейс	
	Самостійна робота			
	Питання до самостійного опрацювання	Фінансовий моніторинг діяльності організації	Розрахункова робота	
Тема 8. Стратегічне планування в системі безпекоорієнтованого менеджменту	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція 9-10. Стратегічне планування в системі безпекоорієнтованого менеджменту	Мозковий штурм	
	Практичне заняття	Практична робота №9. Стратегічне планування в системі безпекоорієнтованого менеджменту	Ділова гра	
	Практичне заняття	Практична робота №10. Корпоративні стратегії та стратегічний план розвитку	Кейс	
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Стратегічний контроль у безпекоорієнтованому середовищі	Підготовка есе (статті)		

Рекомендована література

Основна

1. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. II. Менеджмент: навч. посіб. за ред. О. В. Баєвої, Н. І. Новальської. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 326 с.
2. Менеджмент : навч.посіб. / Н. С. Краснокутська, О. М. Нащекіна, О. В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.
3. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент. Практикум : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.
4. Файнзібельт Л. С., Жуковська О. А., Якимчук В. С. Теорія прийняття рішень: підручник. Київ: Освіта України, 2018. 246 с.
5. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: навч.посіб. Тернопіль: Крок, 2017. 252 с.

Додаткова

8. Антикризовий менеджмент : навч.посіб. / Скібіцька Л. І., Матвеев В. В., Щелкунов В. І., Подреза С.М. К. : Центр учбової літератури, 2019. 583 с.
9. Гуторова О.О. Менеджмент організації : навч. посібник. Х.: Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: ХНАУ, 2017. 267 с.
10. Краснокутська Н.С., Кабанець І.А. Стратегічне управління : навч.посіб. для студентів економічних спеціальностей. Харків : НТУ «ХП», 2017. 460 с.
11. Менеджмент організацій: навч. посіб. / Укладачі: Л. Є. Довгань, І. П. Малик, Г. А. Мохонько, М. В. Шкробот. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 271 с.
12. Міжнародний менеджмент: навч.посіб. / Г. Я. Глуха, С. Б. Холод, В. Є. Момот, О. А. Євтушенко. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 72 с.
13. Сазонець О. М. Управління міжнародним бізнесом : навч.посіб. Рівне: НУВГП, 2019.
14. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. [М.П.Бутко, М. Ю. Дітковська, С. М. Задорожна та ін.] К. : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
15. Стратегічний менеджмент. Частина 1. Теоретичні засади формування системи стратегічного управління в організації : навч. посіб. у структур.-логіч. схемах / Г. І. Забродська, Л. Д. Забродська, Т. С. Пічугіна, А. П. Грінько. Х. : ХДУХТ, 2017. 118с.
16. Тертичка В. В. Стратегічне управління : підручник. Київ : «К.І.С.», 2017. 932 с.
17. Шевченко Л. С. Стратегічний та інноваційний менеджмент: навч. посіб. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2019. 155 с.

Інформаційні ресурси

18. Academy of Management Journal. – Режим доступу: <https://journals.aom.org/>
19. Management 3.0 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://management30.com/>
20. Management Library. –Режим доступу: <https://managementhelp.org/>
21. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Безпекоорієнтований менеджмент» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: